

HERMANS, De, naam door Hendrik Conscience gekozen voor de leden van een romantische flamingantische groep in de jaren 1843-'45, waarover weinig bekend is.

Na de tweespalt tussen liberale en conservatieve flaminganten, ontstaan door de uitgave van het „vermechelde” Wonderjaer (omstreeks nieuwjaar 1843) schijnt de beroering onder de jonge Antwerpse literatoren spoedig te zijn geluwd. In een brief aan Snellaert van 24 oktober 1843 gewaagt Conscience voor de eerste maal van „onze broeders te Antwerpen”, die de uitgave van het Gentse Kunst- en Letterblad willen overnemen, opdat „het eenig orgaen van de echte vlaemsche beweging” zou blijven bestaan; Snellaert blijkt dan reeds op de hoogte te zijn van deze „verbroedering” en Conscience koestert grote verwachtingen van Brugge, waar Serweytens leden zou werven; Brussel moet dan nog bewerkt worden en F.A. Snellaert moet „het gendsche wachthuis” opbouwen. Te Antwerpen zijn er dan blijkbaar zeven „broeders”, nl. H. Conscience, J.A. de Laet, Th. van Rijswijck, E. Terbruggen, P.F. van Kerckhoven, D. Sleenckx en J. van de Velde. Op 21 november 1843 geeft Conscience nauwkeurige inlichtingen over naam en doel van de beweging: de naam Herman „zou een geheim herkenteeken zyn. Herman beteekent Stryder of Heirman – en is terzelfdertyd het groote zinnebeeld van alle hoog- en nederduitsche gedachten door den beruchten duitschen Herman of Arminius. Aengaende de staetkundige gevoelens is ieder vry. Er zyn Catholyke, liberale, democratische, orangistische en Leopoldische Hermans; maer allen dezen zyn eerst en bovenal vlaemsch. Niemand is verantwoordelyk voor hetgeen zyn broeder doet.” De bedoeling was door artikelen over Vlaamse literatuur, over de moedertaal en alles wat Vlaanderen betraf zowel in de Franse als in de Vlaamse bladen de aandacht van het publiek en van de overheid gaande te maken en deze laatste op die wijze te dwingen tot maat-

regelen ten gunste van het Nederlands; immers, de overheid gaf de misstanden toe, maar wilde geen toegevingen doen, omdat de Vlamingen „daeruit eene nieuwe reden zouden putten om Vlaenderen te vervlaemschen en alzoo eene zichtbare gracht tussen [Vlamingen] en de Walen zouden graven.” Te Gent waren Snellaert en blijkbaar ook Ph. Blommaert en J. de Saint-Genois lid van de „broederschap”, maar de Antwerpenaren verzetten zich tegen opneming van J.F. Willems en Pr. van Duyse. Te Brugge schijnt de beweging niet van de grond te zijn gekomen, evenmin als te Brussel, tenzij dat daar Vlaemsch België werd geredigeerd (door Antwerpse Hermans) en uitgegeven. Inderdaad, behalve de voortzetting te Antwerpen van het Gentse Kunst- en Letterblad, blijkt uit het werk van de Hermans het eerste Vlaamse dagblad, Vlaemsch België, te zijn gegroeid, want het werd „uitsluitelyk ten voordeel der Hermanische beweging opgerigt”. Onderlinge tweespalt maakte een eind aan de beweging. Op 7 mei 1845 klaagde Conscience over de verbroekeling: „Wel is waer is elk afzonderlyk zeer werkzaam, misschien meer dan ooit; maer er heeft nooit minder eenheid bestaen dan op dit ogenblik.” Snellaert geeft echter de Hermanidee niet op. De vereniging De Toekomst en daarin bepaaldelijk het geheimzinnige Heilig Verbond blijken dan eind 1845 de „hermanische” beweging voort te zetten en dat op dezelfde bovenpartijdige grondslag, waaraan elke beweging in die periode ten slotte toch ten onder gegaan is.

LITERATUUR: A. Jacob, *Briefwisseling van, met en over Hendrik Conscience uit de Jaren 1837 tot 1851*, II (1914, p. 132-172); - H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, II (1971, tweede uitgave).

AUGUST KEERSMAEKERS